

Colloquium Armoede en Sociale
Uitsluiting
Jaarboek 2016

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Armoede en
Sociale Uitsluiting
Jaarboek 2016

Welkom

Prof. dr. Stijn Oosterlynck

Woordvoerder OASeS

Stijn Oosterlynck
Peter Raeymaeckers
Jill Coene
Bart Delbeke
Pascal Debruyne
Tuur Ghys

Blik op energiearmoede

 OASeS
Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

 OASeS
Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Welkom

Prof. dr. Herman Van Goethem

Rector Universiteit Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Armoede en Sociale Uitsluiting in 2016: enkele kerncijfers

Jill Coene

OASeS – Universiteit Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Een definitie van armoede

Armoede...

is de situatie waarin iemand een zodanig **tekort heeft aan economische middelen** in verhouding tot de algemene levensstandaard...

dat hij/zij sociaal uitgesloten raakt **op meerdere levensdomeinen**.

De kloof met de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving die daaruit volgt, kan hij/zij niet louter op eigen kracht overbruggen.

Een definitie van armoede

Armoedebestrijding...

- Niet-structurele interventies
- Interventies op het structureel-individuele niveau
- **Structureel-systemische interventies**

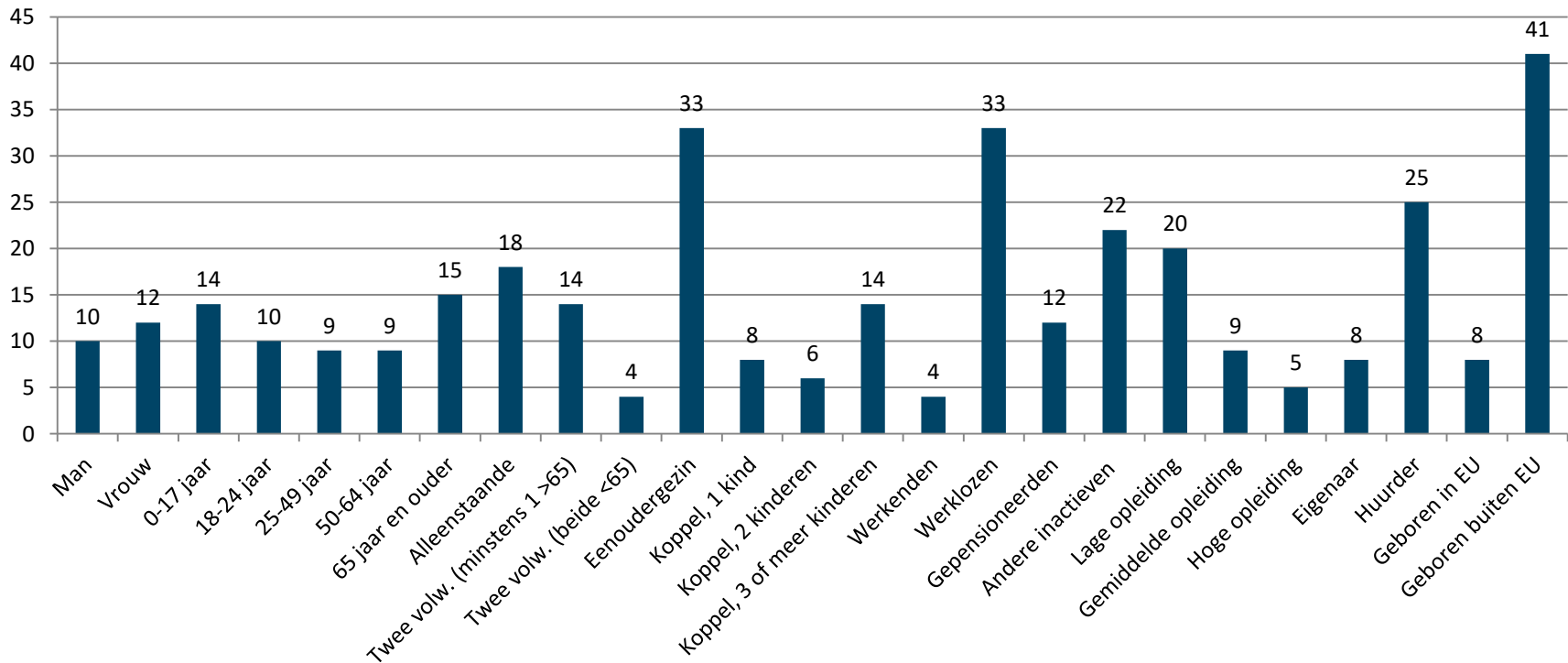
(Tuur Ghys, 2016)

Armoederisico

België, EU-SILC 2015: **14,9%**

Vlaanderen, EU-SILC 2014: **11,1%**

Vlaanderen, 2014

Arm en/of sociaal uitgesloten

Vlaanderen, EU-SILC 2014

Armoederisico: 11,1%

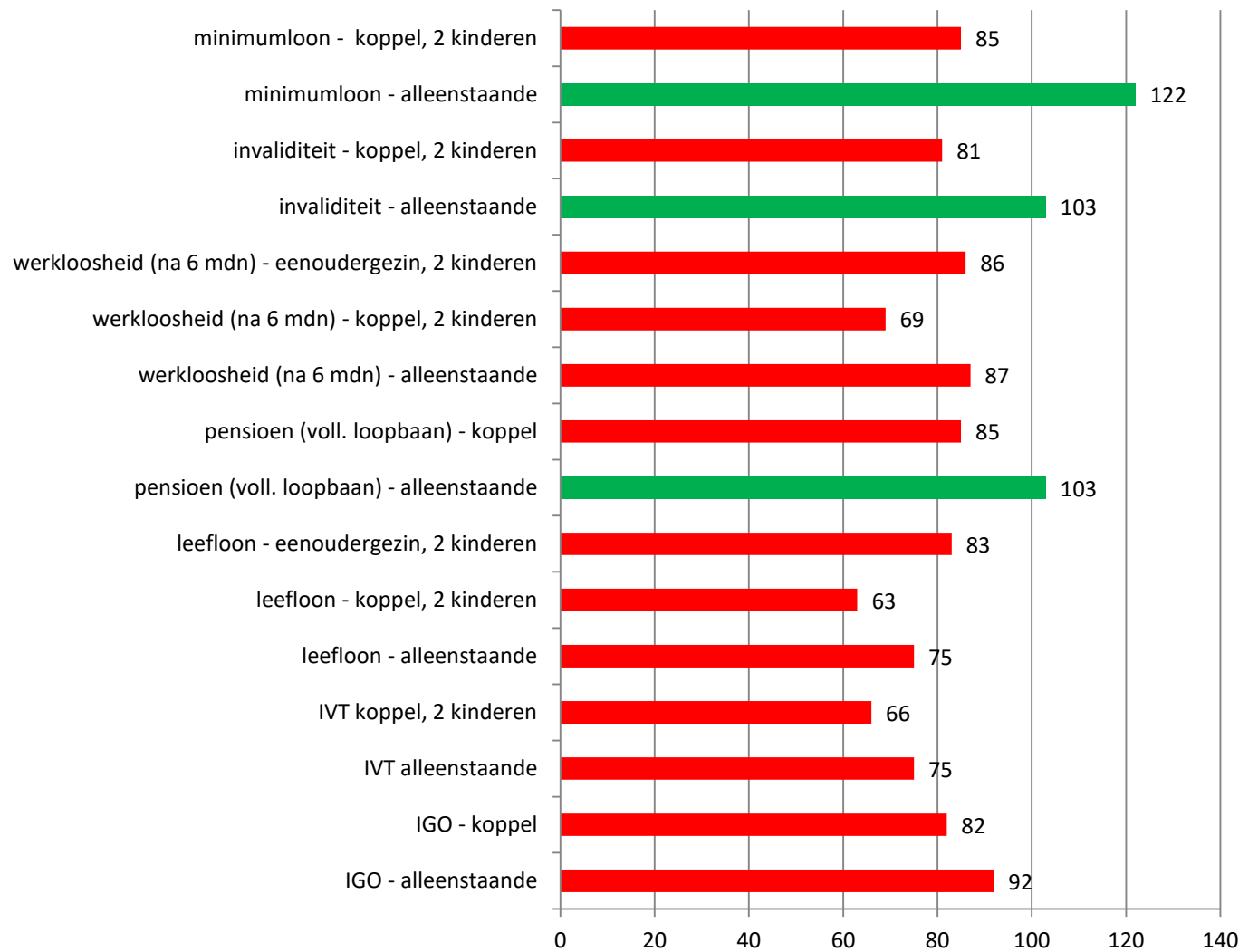
Ernstige materiële deprivatie: 2,5%

Zeer lage werkintensiteit (bevolking 0-59 jaar): 9,7%

Arm en/of sociaal uitgesloten: 15,3%

= 970.000 personen

Effectiviteit minimumuitkeringen (2014)

Federal Public Service Social Security (2016). The evolution of the social situation and social protection in Belgium: increasing divergences. Monitoring the social situation in Belgium and the progress towards the social objectives and the priorities of the National Reform Programme, June 2016

Blik op energiearmoede

Bart Delbeke

OASeS – Universiteit Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Energiearmoede?

“... is een toestand waarbij een persoon of huishouden bijzondere moeilijkheden ondervindt in de woning om zich te voorzien van de energie die nodig is om de **noodzakelijke behoeften** te bevredigen.”

Gevolgen:

- Gezondheidsklachten (bv. luchtwegklachten, cardiovasculaire aandoeningen)
- Hoger sterftecijfer tijdens winterperiodes
- Mentale gezondheidsproblemen (stress, geestelijke aandoeningen)
- Impact op sociale relaties
- Energie-uitgaven vs. andere noodzakelijke kosten? Schulden?

Overleven in energiearmoede

Strategieën van mensen in energiearmoede:

- Verwarming lager of helemaal uit zetten
- Extra kleding dragen; met dekens omwikkelen
- Bepaalde delen van de woning niet gebruiken
- Improviseren om woning te 'isoleren'
- Mikken op nachttarief
- Puzzelen met uitgaven, besparen op andere posten, schulden maken
- Netwerk aanspreken: sociaal netwerk en hulpverlening

Omvang energiearmoede (1)

Energiearmoedebaarometer (EU-SILC 2014)

	Vlaanderen	België
GEMETEN energiearmoede	11,2%	14,6%
VERBORGEN energiearmoede	3,4%	4,2%
SUBJECTIEVE energiearmoede	2,3%	5,3%

Omvang energiearmoede (2)

Wanbetaling 2015 (en evolutie t.o.v. 2014), Vlaanderen

Energieleveranciers:

- Ingebrekestellingen (=)
- Opgestarte afbetaalplannen (↘)

Distributienetbeheerders:

- Beleverd door netbeheerder elektriciteit & aardgas (↘)
- Budgetmeters elektriciteit & aardgas (↘)
- Stroombegrenzers (=)

Omvang energiearmoede (3)

Beschermde klanten

- Recht op sociaal tarief
- Elektriciteit: 203.590 of 7,6% van aansluitingspunten
- Aardgas: 124.880 of 7,2% van aansluitingspunten

Minimale levering aardgas (↗): afhankelijk van OCMW

Afsluitingen (na lokale adviescommissie):

- Elektriciteit: 1.115
- Aardgas: 1.688

Oorzaken energiearmoede

Gebrekkig inkomen

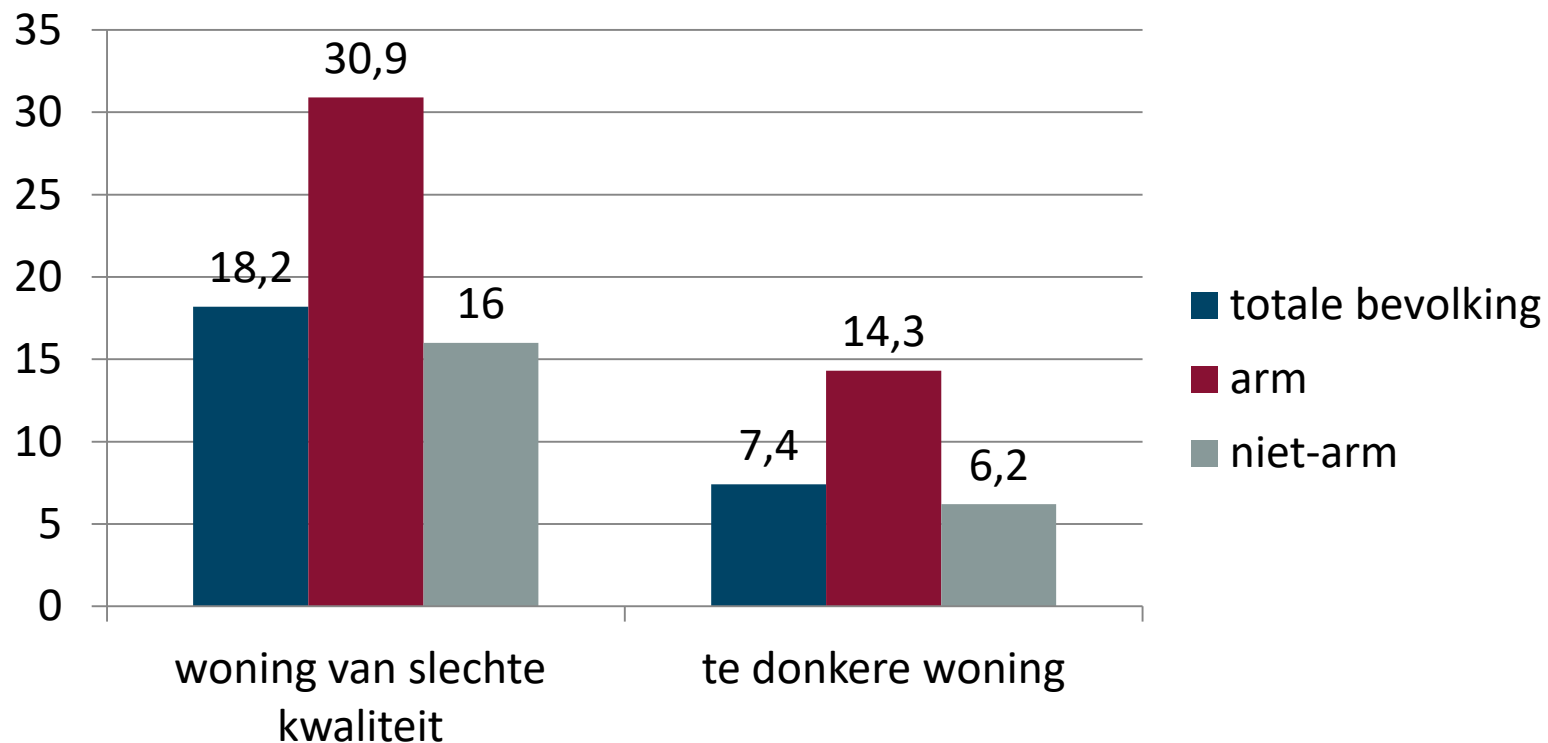
Armoederisico: gedeeltelijke overlap met energiearmoede

De 25% laagste inkomens gaven (in 2014) 38,6% van hun consumptie-uitgaven uit aan wonen en energie

↔ de 25% hoogste inkomens: 23,7%

Oorzaken energiararmoede

Ontoereikende huisvesting

Oorzaken energiearmoede

Ontoereikende huisvesting

37,2% van de woningen in Vlaanderen van ontoereikende kwaliteit: ongeveer een miljoen woningen

- Private huurwoningen: 47%
- Sociale huurwoningen: 44%
- Woningen van eigenaars: 33%

Gebruik van premies en subsidies voor energiebesparende maatregelen hangt samen met sociaaleconomische kenmerken

Oorzaken energiearmoede

Stijgende energieprijzen

Vlaanderen, 2007-2015

- Elektriciteit: + 60,9%
- Aardgas: +6,7%

Vanaf 2016: verdere stijging

Waterarmoede

Drinkwaterfactuur (Vlaanderen)

Tussen 2010 en 2015: gemiddeld + 28%

Beschermde klanten:

- Recht op sociaal tarief: korting van 80% op waterfactuur
- 154.691 klanten in Vlaanderen in 2015

Afsluitingen na LAC: 3.088 (↗)

Aanbevelingen (1)

Inkomen

Verhoog de laagste inkomens en uitkeringen

Huisvesting

Investeer in woonbeleid

- Private huurmarkt: uitgebreidere of beter toegankelijke huursubsidies; minimale kwaliteitseisen
- Sociale huurmarkt: meer sociale woningen + renovatie bestaand patrimonium

Aanbevelingen (2)

Energieprijzen

- Mensen met laag inkomen naar betere tarieven leiden
Voor wie is geliberaliseerde markt een goede zaak?
- Automatische toekenning sociaal tarief bereikt 90% van de rechthebbenden. Uitbreiding categorieën rechthebbenden?
Prioritair voor mensen in schuldbemiddeling en/of met verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering
- Maar vooral: vermindering van distributiekosten en heffingen

De context van energiarmoede in Vlaanderen

Mieke Clymans Samenlevingsopbouw Antwerpen provincie

Nathalie Debast VVSG

Roel Vermeiren Vlaams Energieagentschap

Moderator: **Sacha Van Wiele** Gazet van Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

PAUZE

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Debat

Robrecht Bothuyne CD&V

Johan Danen Groen

Andries Gryffroy N-VA

Tom Meeuws sp.a

Willem-Frederik Schiltz Open VLD

Moderator: **Sacha Van Wiele** Gazet van Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Slotwoord

Prof. dr. Peter Raeymaeckers

OASeS - Universiteit Antwerpen

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Receptie en netwerkmoment

OASeS

Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen